

Bok

Ole Jacob Hoel
kultur@
adresseavisen.no

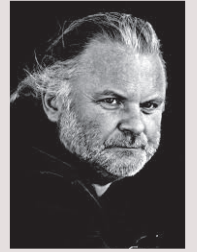
Pris til Emanuelen

Det var Birger Emanuelen som vant Ungdommens kritikerpris 2015. Romanen «Fra jorden roper blodet» ble utgitt tidlig i 2014, og juryklasene fra videregående klasse vurderte den som den beste av de åtte nominerte bøkene, fra forfattere som Jon Fosse, Rune Christiansen og Lars Petter Sveen.

Fosse om tro

Jon Fosse konverterte til katolisismen i 2013, og i samtaleboka «Mysteriet i trua» snakker han med Eskil Skjeldal om tvil og tro gjennom et langt dikterliv.

TOPP 10

Boktoppen

Denne uke (forrige uke)	(totalt)
1 (1) Blod på snø Jo Nesbø	2
2 (-) Mi briljante venninne Elena Ferrante	1
3 (2) Løvetemmeren Camilla Läckberg	3
4 (4) Sjarmen med tarmen Giulia Enders	3
5 (5) Frost Nina Svendsrud	5
6 (9) Monikasaken Robin Schaefer	3
7 (-) F-ordet Madeleine Schulz	1
8 (-) På innsiden Eirik Jensen	11
9 (7) Elizabeth er borte Emma Healey	3
10 (9) Alex Pierre LeMaitre	8

De mest solgte bøkene på Ark og Norli i Trondheim forrige uke.

Styggen på ryggen

Forlaget markedsfører dette som en mørk feelgood-roman, en ganske treffende beskrivelse.

Trønderen Aasmul debuterte med «Blodføre» i 2007, «Ut av mørket» er hans andre roman.

Bjørn, Jesper og Magnus vokser opp sammen, og utgjør en gjeng som finner på mange sprell. Når de tenner på en buss har de ikke fått med seg at Magnus er inne i

bussen. Panikken tar dem, før en mystisk kar som går under navnet Fuzz kommer løpende og redder Magnus ut av bussen. Det går rykter om at Fuzz er pedofil, han har et mørke inne i seg og bærer på en tung bør. Guttene har også sine historier; Jesper har vokst opp med en voldelig far. Venninnen Kim har en bror som ligger i kjelleren og ruser seg.

«Ut av mørket» kan leses som en oppvekstroman, men først og fremst er det en fortelling om hvordan lyset

kan vinne over mørket, kampen mellom det gode og det onde, og hvordan vennskap og samhold kan styrke en. Og at man ikke skal skue hunden på hårene.

Forfatteren har hatt kronisk utmattelses-syndrom, noe som førte til at han var senge-liggende i flere år. Dette tilfører romanen levdt liv, troverdighet og nerve; som leser merker man at historien er skrevet av en som selv har kjent vanskeligheter på kroppen.

«Ut av mørket» er i all hovedsak godt fortalt, Aasmul skriver fram interessante karakterer som ikke blir overtydelige, det er flere lag i teksten og han overlater en del til oss lesere. På den andre siden kan teksten innimellom også oppleves som utydelig, med det resultat at nerven og intensiteten i fortellingen blir ujevn.

Disse innvendingene til tross, «Ut av mørket» er en god roman.

Anmeldt av ØRJAN GREIFF JOHNSEN

BOK

Eskil Aasmul
Ut av mørket
Juritzen Forlag

Den evige outsiderseren

Han er krimforfatteren som føler seg malplassert på krimfestival. Men for Phillip Kerr er den konsekvente outsiderposisjonen en forutsetning for å skrive interessant krim.

– Bernie Gunther er en «outcast». Det å ikke høre til noe sted er like avgjørende for ham som litterær figur som for meg som forfatter, sier skotske Kerr da vi møter ham på Krimfestivalen i Oslo.

Skillet mellom «krim» og «skjønnlitteratur» fortøner seg heller meningsløst når det gjelder den såkalte Berlin noir-trilogien som nå er relansert samlet i en pocketutgave. Her er sjangerkonvensjoner fra hardkokt krim i effektiv kontrast til storpolitikk, krigshandlinger og vanlige folks forsøk på å leve et verdig liv under et ekstremt regime.

I 1989–1991 kom de tre første bøkene om privatdetektiv Bernie Gunther. Grunnideen var å flytte Raymond Chandlers hardkokte privatdetektiv Phillip Marlowe fra Los Angeles til Nazi-Tyskland. Men det var i utgangspunktet mer Berlin enn krigen som fascinerte Kerr.

Britene har definert Berlin

– Berlin er «a state of mind». Befolkningen har en egen stolthet og autonomi. Jeg deler den grunnleggende frihetsfølelsen og berlinernes bekvarte humor. Det har fascinert meg at det er briter som har definert verdens bilde av Berlin. Først Christopher Isherwood på 30-tallet, med boka som endte opp som musikalen og filmen «Cabaret», så spionthrillerne til John le Carré, så den musikalske Berlin-trilogien til David Bowie.

– Mitt magiske øyeblikk som forfat-

ter var da jeg kom inn i en stor Berlin-bokhandel og ble møtt av et bord der Isherwoods «Goodbye Berlin» lå i stabler på høre side, le Carrés «Spionen som kom inn fra kulden» til venstre – og min første Berlin-bok «Marsfioler» i midten. Det var dette jeg drømte om, men ikke våget håpe på, da jeg begynte å skrive, sier Kerr.

Kerr er en rastløs forfatter, og nøyde seg lenge med de tre bøkene om Gunther, fortsatte med andre typer romaner. Den første boka hans som ble utgitt i Norge var fremtidstrilleren «Kodenavn Wittgenstein» i 1983. Men Gunther ville ikke slippe, etter 16 års pause kom den fjerde boka – nå er han oppe i 11.

Den flyvende hollender

Hver roman er sitt eget univers. Nå beveger Gunther seg fritt i Europa og gjennom tre tiår, så det blir ikke seife krimbøker av typen «En ny sak for inspektør Snusen» – Gunther er mer Den flyvende hollender, som beveger seg fritt i tid og rom, som den evige outsider, det evige offer, mener Kerr.

– Jeg er en «method writer». Jeg rusler rundt i bygatene, suger inn atmosfæren, tar notater, som en maler som gjør skisser som han så tar med seg til atelieret. Jeg utsetter meg for de utfordringer Bernie velger og lar Bernie følge de valg jeg tar – som ofte er moralsk tvilsomme. Det er nok mye av meg i Bernie. Jeg er like kynisk, like mye en outsider, har samme type humor. Og jeg er som han «slightly over-

sexed», ler velkledd Kerr.

– Det er rart å si dette på en krimfestival. Men når jeg skriver bryr jeg meg ikke om hvem som «gjorde det», knapt hvem som er drept. Jeg bruker kriminologen til å skrive om historie og politikk, sier Kerr. Han dyrker absurditeten i en privatdetektiv som etterforsker enkeltmord i historiens mest blodige krig, er inspirert av en replikk fra «Apokalypse Nå», at det å arrestere folk for drap i Vietnam var som å skrive ut fartsbøter på et Formel 1-løp.

Kerr kunne ikke plassert Gunther inn i et moderne masse-mord, som i Syria. Andre verdenskrig er den siste situasjonen der det er tydelig og konstant hvem som er den onde part.

Møtte Martin Ødegaard

Men for å få dynamikk inn i skrivningen har fotballgale Kerr startet et parallelt løp. «January Window» var første bok i en serie krim der fotballtreneren Scott Manson etterforsker drap i sitt miljø.

– Fotball har jo alt krim trenger, store penger, raske biler, adrenalin, korrupsjon, unge gutter, vakre damer. Det var befriende å skrive noe nåtidig, slippe redselen for anakronismer, kunne inkludere TV, Facebook og Twitter. Jeg pleide å veksle mellom barnebøker og Bernie Gunther, nå har jeg fotballkrimmen, sier Kerr – som nylig gjennomført en vellykket lansering av boka i Spania. Lanseringen var nært knyttet til klubbene Barcelona og Real Madrid, og han møtte mange av spillerne – også Martin Ødegaard.

– Han virker som en ung mann med integritet, jeg er spent på hvor lenge han vil klare å beholde sin sunne livsholdning, sier Phillip Kerr.

OLE JACOB HOEL 95198722
ole.jacob.hoel@adresseavisen.no

Diggbare dialoger

Morsom og smekker vri på en ikke ukjent melodi; mor som hønemor og hakkekylling som synes datteren hyppig er et hønsehode.

Debuten til unge Pilgaard ble en snakkis i Danmark i 2012 og solgte godt. Og det er blitt en artig leseopplevelse, dialogbasert med en oppvisning av pingpongamtaler mellom mor og datter som kan være en god bordtennisspiller verdig.

Den unge kvinnelige hoved-

personen er nylig forlatt av sin kvinnelige kjæreste. Hun flytter hjem til faren, presten med Pink Floyd på øret. Hun røyker og drikker blackoutheftig. Moren finner sitt snitt til å rettleder sin datter «som har ryggrad som en meitemark», med henvisninger til sitt eget smarte og selvsentret liv. Det er gjort med fyndig humor, Pilgaard skyter blink i mange scener, samtaler er språklige shots som smeller, som da mor og datter er på bøssebæring for kreftsaken, og

moren, for å fart på givergleden, har bløffet på seg kreft: «Du er jo en galopperende mytoman, sier jeg mens vi drikker det siste av rosévinen. Sludder, sier min mor, jeg var akkurat det han trengte. Min mor sier at sannheten er oppskrytt. Hvis man henger seg opp i detaljer, dør man av ensomhet, sier hun, og det er nesten verre enn å ha kreft.»

Pilgaard tegner et bilde av datteren og moren som er karikert, men som eier mange sannheter

BOK

Stine Pilgaard
Min mor sier
Oversatt av Erlend Loe
Peliikanen